

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Ivo Pospíšila, soudce JUDr. Josefa Baxy a soudkyně JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **F. F.**, zastoupen Mgr. Evou Vaňkovou, advokátkou se sídlem Husova 1285/2, Ostrava, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 11. 2017, č. j. 10.01-000934/17-003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2021, č. j. 10 A 31/2018 - 78,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovené zástupkyni žalobce, advokátce Mgr. Evě Vaňkové, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **8.228 Kč**, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Dne 13. 11. 2017 požádal žalobce žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“). Právní služba měla spočívat v „sepsání žaloby na Českou republiku k Mezinárodnímu soudu pro lidská práva ve Štrasburku“, zastupování před soudem v řízení o „žalobě na finanční odškodnění po českém státu“ a poskytnutí právní ochrany před „soudní diskriminací soudců

s komunistickým původem, tradicemi a metodami“. Žalovaná napadeným rozhodnutím žádost žalobce zamítla.

[2] Žalobu proti napadenému rozhodnutí Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) napadeným rozsudkem zamítl.

[3] Městský soud připomenul, že předpokladem pro vznik práva na určení advokáta je existence požadované právní služby. Žalobce ve své žádosti požádal o určení advokáta pro sepsání žaloby *„na Českou republiku k Mezinárodnímu soudu pro lidská práva ve Štrasburku“*. Žalovaná správně uvedla, že žalobce nekonkretizoval žádné rozhodnutí Ústavního soudu, či jinou událost prokazující splnění podmínky přípustnosti stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“). Bez této specifikace vůbec nelze vydat přezkoumatelné a vykonatelné rozhodnutí o určení advokáta (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2017, č. j. 9 Ad 18/2015 - 158). Nebylo přitom na místě, aby žalovaná vyzývala žalobce k upřesnění žádosti. Bylo totiž evidentní, že podmínky přípustnosti stížnosti k ESLP nemohly být splněny. Ústavní stížnost vymezenou v žalobě Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 6. 12. 2016, sp. zn. I.ÚS 2666/16, a šestiměsíční lhůta tedy již uběhla. Z tvrzení žalobce obsažených v jeho podáních určených žalované nelze dovodit, že by existovala jakákoli jiná skutečnost, od níž by se odvíjela přípustnost stížnosti.

[4] Městský soud také souhlasil s žalovanou v tom, že žalobce nebyl oprávněn zvolit si konkrétního advokáta, neboť zákon takové právo žadateli nedává. Postup při určení advokáta však zahrnuje správní uvážení. Není proto vyloučeno, aby žadatel označil advokáta, kterého považuje za vhodného k určení s tím, že popíše důvody zvláštního zřetele hodné pro tento výběr. Za takových okolností by bylo na místě, aby žalovaná přezkoumala žadatelem uváděné důvody, a pokud výběru žadatele nevyhoví, aby se s nimi řádně vypořádala v rozhodnutí. Žalobce však žádné konkrétní důvody hodné zvláštního zřetele neuvedl.

[5] Soud připustil, že podání žalobce nejsou přehledná. Je z nich nicméně seznatelné, že se žalobce dožadoval určení advokáta pro podání konkrétní žaloby a za účelem následného zastupování v řízení o ní. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě upozornila na nepřípustnost určení advokáta ve formě tzv. generální plné moci, s čímž se soud ztotožnil. Z napadeného rozhodnutí však není zcela zřejmé, zda žalovaná neměla na mysli procesní plnou moc. Tato dílčí nesrozumitelnost napadeného rozhodnutí ovšem nezakládá jeho nezákonnost či nepřezkoumatelnost.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatel je právním laikem, který žádal o právní pomoc při podání *„žaloby na Českou republiku k Mezinárodnímu soudu pro lidská práva ve Štrasburku“*. Měl být vyzván k upřesnění (případně doplnění) své žádosti, aby o věci mohlo být žalovanou řádně rozhodnuto. Žalovaná totiž v této věci vystupuje jako správní orgán a uplatňují se tak na ni povinnosti stanovené v § 4 a § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

pokračování

(dále jen „s. ř.“). Žalovaná však žádnou výzvu vůči stěžovateli neučinila. To vyplývá mimo jiné z toho, že žádost byla žalované doručena dne 13. 11. 2017 a již dne 17. 11. 2017 žalovaná vydala napadené rozhodnutí, kterým žádost stěžovatele zamítla. Z obsahu žádosti vyplývalo, že mělo jít o právní službu týkající se náhrady újmy způsobené Českou republikou nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím. Absencí výzvy k doplnění či upřesnění žádosti mohlo dojít k porušení práva na soudní a jinou právní ochranu dle čl. 36 a 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

[8] Vada žádosti spočívající v tom, že stěžovatel nemá právo na výběr určitého advokáta, není důvodem pro odmítnutí celé žádosti. Žalovaná při určování advokátů nemusí vyhovět žádosti o určení konkrétního advokáta, může však určit advokáta jiného.

[9] Ani skutečnost, že stěžovatel byl opakovaně účastníkem řízení o určení advokáta, není sama o sobě důvodem pro zamítnutí žádosti.

[10] Byť městský soud dospěl ke správným dílčím závěrům stran obsahu žádosti, nevyvodil z toho správné důsledky. Důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí měla být skutečnost, že žalovaná nezkoumala důvody pro určení advokátů uvedených stěžovatelem, a že v rozporu s názorem žalované je z žádosti seznatelné, že se stěžovatel domáhal určení advokáta pro podání konkrétní žaloby a následně zastupování v tomto řízení.

[11] Neustálým odmítáním žádostí žalovanou i soudy se stěžovatel dostává do bludného kruhu. Není schopen sepsat řádnou žalobu a chránit tak svá práva. Tím dochází k narušení jeho důvěry v celý právní systém a k narůstání škody, která vzniká tím, že mu soudy odmítají poskytnout ochranu.

[12] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a oprávněnou osobou. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Po takto provedeném řízení dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[14] První spornou otázkou ve věci je, zda byla žalovaná povinna vyzvat stěžovatele k odstranění nedostatků žádosti. Žalovaná i městský soud shodně a správně tvrdí, že z žádosti stěžovatele nebylo zřejmé, čeho se domáhal, neboť jeho podání je nesrozumitelné a nejasné; stěžovatel toto posouzení nerozporuje. Nesouhlasí však s hodnocením městského soudu, dle kterého žalovaná nebyla povinna stěžovatele vyzvat k doplnění jeho podání.

[15] Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii (ve znění účinném v době rozhodování žalované) *ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních*

právních předpisů a ani se nemůže domoci poskytnutí právních služeb podle tohoto zákona, má právo, aby mu Komora na základě jeho včasného návrhu advokáta určila. V téže věci však může být žadateli určen Komorou advokát pouze jednou; to neplatí, odmítne-li v této věci dříve určený advokát poskytnout právní služby z důvodů uvedených v § 19. V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je advokát povinen právní služby poskytnout, jakož i rozsah těchto služeb. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky poskytnutí právních služeb, včetně povinnosti poskytnout právní pomoc bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud to odůvodňují příjmové a majetkové poměry žadatele. Komorou určený advokát je povinen právní služby žadateli poskytnout za Komorou určených podmínek. To neplatí, jsou-li dány důvody pro odmítnutí poskytnutí právních služeb uvedené v § 19 nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva; v těchto případech advokát o důvodech neposkytnutí právních služeb bez odkladu písemně vyrozumí žadatele a Komoru. Určení advokáta Komorou nenahrazuje plnou moc vyžadovanou zvláštními právními předpisy k obhajobě toho, jemuž byl advokát Komorou určen, v trestním řízení nebo k jeho zastupování v jiném řízení.

[16] Podle § 55 odst. 1 zákona o advokacii *ve věcech uvedených v § 44 odst. 3 a v § 45 odst. 2 postupují orgány Komory podle správního řádu, nestanoví-li tento zákon něco jiného. Ustanovení § 10 a 11, 13, 58 až 63, § 71 odst. 3 až 5, § 73 odst. 1, § 80 až 100, 103 až 129, 135 až 139, 141 až 152 a 178 správního řádu se přitom nepoužijí.* Podle § 45 odst. 2 písm. a) téhož zákona *předsedovi Komory přísluší rozhodovat o určení advokáta podle § 18 odst. 2.* Při rozhodování o určení advokáta tedy žalovaná (s výjimkou vymezených ustanovení) postupuje podle správního řádu.

[17] Žalovaná v tomto případě jedná jako správní orgán, neboť autoritativně rozhoduje o právech žadatele, a je povinna o žádosti vydat rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2009, č. j. 7 As 47/2009 - 16).

[18] Na žalovanou se tedy vztahuje obecná poučovací povinnost vyjádřená v § 4 odst. 2 s. ř. i povinnost žadatele vyzvat k odstranění nedostatků žádosti, nemá-li žádost předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, jak stanoví § 37 odst. 3 s. ř. Na této skutečnosti nic nemění ani tvrzení městského soudu, dle něhož šestiměsíční lhůta k podání stížnosti k ESLP již uběhla. Ze správního spisu totiž nevyplývá, proti jakému rozhodnutí Ústavního soudu má stížnost směřovat, a žalované tak tento údaj nebyl znám. Ostatně tato informace není obsažena ani v soudním spisu, a kasačnímu soudu tudíž není zřejmé, jak k takovému tvrzení městský soud dospěl.

[19] Žalovaná nicméně těmto povinnostem vyplývajícím ze správního řádu dostála. Žalovaná i v napadeném usnesení uvedla, že stěžovatele opakovaně poučila o rozsahu a podmínkách určování advokátů. Nejvyšší správní soud ze správního spisu ověřil, že její žalovaná opakovaně poučila o různých aspektech žádosti (dne 30. 9. 2016, 28. 11. 2016 a 19. 6. 2017). Zásadní je, že na základě jedné z předchozích žádostí žalovaná dne 30. 9. 2016 stěžovatele vyzvala, aby upřesnil požadovanou právní službu tak, aby bylo možno zjistit, v jakém konkrétním řízení má být jím požadovaná ústavní stížnost podána. Tato výzva obsahovala i poučení o důsledcích nevyhovění výzvy, kterým je zamítnutí žádosti. Stěžovatel byl tedy v minulosti poučen v typově obdobných věcech, jaké náležitosti musí žádost obsahovat. O náležitostech žádosti i důsledcích absence těchto náležitostí byl poučen opakovaně. Musel si tedy být vědom, že v případě žádosti

pokračování

o poskytnutí právní služby v podobě zastupování v řízení je nutné v žádosti toto řízení vymezit. Z těchto důvodů žalovaná svou poučovací povinnost neporušila; nebyla povinna stěžovatele vyzvat k doplnění jeho nejasné a nesrozumitelné žádosti a žádost mohla i bez zaslání výzvy stěžovateli zamítnout.

[20] Nejvyšší správní soud se s městským soudem ztotožňuje rovněž v tom, že skutečnost, že žalovaná v rozhodnutí nesprávně uvedla, že zastupování advokátem v jednom celém soudním řízení není poskytnutím právní služby, nebylo důvodem ke zrušení napadeného rozhodnutí. Žalovaná žádost zamítla primárně z jiných důvodů (viz výše).

[21] Soud nevyhověl ani námitce stěžovatele, dle které měl městský soud napadené rozhodnutí zrušit, neboť se žalovaná nijak nezabývala tvrzenými důvody pro určení konkrétních advokátů. Městský soud uvedl, že žádost neobsahovala žádné důvody hodné zvláštního zřetele, které by měla žalovaná hodnotit. Stěžovatel se vůči tomuto tvrzení v kasační stížnosti nijak nevymezil. Není rovněž pravdou, že žalovaná žádost zamítla pouze na základě toho, že stěžovatel žádal o určení konkrétního advokáta. Zabývala se i naplněním dalších podmínek pro určení advokáta (mimo výběr stěžovatele).

[22] Žalovaná žádost nezamítla ani na základě toho, že je stěžovatel častým žadatelem o určení advokáta. Tato skutečnost je nicméně podstatná v kontextu toho, že žadatel byl v minulosti opakovaně poučen o rozsahu a podmínkách určování advokátů. Je tedy podstatná pro stanovení, zda si měl stěžovatel být vědom náležitostí žádosti, jak Nejvyšší správní soud uvedl výše.

[23] Stěžovatelovým tvrzením o „bludném kruhu“, ve kterém se ocitl, se soud nezabýval, neboť jej uvedl až v druhém doplnění kasační stížnosti dne 18. 10. 2021, přičemž k doplnění kasační stížnosti ve lhůtě jednoho měsíce byl vyzván již dne 22. 6. 2021 (k tomu viz nálezy Ústavního soudu I. ÚS 390/05).

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[25] O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované žádné náklady řízení nevznikly a soud jí proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[26] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli usnesením ze dne 17. 9. 2021, č. j. 1 As 171/2021 - 30, zástupkyní Mgr. Evu Vaňkovou, advokátku. Stanovil jí odměnu za dva úkony právní služby, konkrétně za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby a doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (dále jen „advokátní tarif“). Zástupkyni stěžovatele za každý úkon náleží odměna 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9

odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], tj. 6 200 Kč, a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon, tj. 600 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), celkem tedy 6 800 Kč. Jelikož ustanovená zástupkyně doložila, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, Nejvyšší správní soud přiznanou odměnu a náhradu hotových výdajů navýšil o částku 1 428 Kč, odpovídající sazbě této daně ve výši 21 %, na výslednou částku 8 228 Kč, která bude zástupkyni vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. prosince 2021

JUDr. Ivo Pospíšil
předseda senátu